

ZBIRKA IKONA

SAKRALNOG MUZEJA GRKOKATOLIČKOG SJEMENIŠTA U ZAGREBU

SAKRALNI MUZEJ GRKOKATOLIČKOG SJEMENIŠTA U ZAGREBU
ĆIRILOMETODSKA 1, 10000 ZAGREB

ZBIRKA IKONA
SAKRALNOG MUZEJA GRKOKATOLIČKOG SJEMENIŠTA U ZAGREBU

SAKRALNI MUZEJ GRKOKATOLIČKOG SJEMENIŠTA U ZAGREBU
Ćirilometodska 1, 10000 Zagreb, tel.: 01 4851 773

NAKLADNIK: Grkokatoličko sjemenište u Zagrebu
UREDIO: o. Daniel Vranešić
NAKLADA: 1000 primjeraka

ZBIRKA IKONA

SAKRALNOG MUZEJA GRKOKATOLIČKOG SJEMENIŠTA U ZAGREBU

Zagreb, 2021.

OPIS

Ikona je kopija rađena po ikoni *Novgorođani se mole* iz 15. st. Kompozicija je podijeljena na dva polja. U gornjem polju nalazi se prikaz Deizisa s Kristom na projestolju, okruženim s lijeve strane Bogorodicom, arkanđelom Mihaelom i sv. Petrom, te s desne sv. Ivanom Krstiteljem, arkanđelom Gabrijelom i sv. Pavlom. Likovi su prikazani u molitvenom stavu, raširenih ruku i blago pognutih glava. U donjem dijelu ikone prikazani su članovi obitelji Kuzmin koja je bila jedna o najutjecajnijih obitelji u Novgorodu. Prikazani su također u molitvenom stavu, raširenih ruku, pogleda uprtih prema Kristu i svecima.

NAPOMENE

Kopija po ikoni Novgorođani se mole (15. stoljeće, novgorodska škola, Državni povijesno-umjetnički muzej u Novgorodu)

1. DEISIS S NOVGORODSKIM GRAĐANIMA

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 26,3 x 19,8 cm
  VRIJEME NASTANKA: 20. stoljeće
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: natpisi pisani ćirilicom kojima se imenuju likovi prikazani na ikoni pojavljuju se na gornjem i donjem rubu ikone te duž gornjeg ruba polja koje prikazuje novgorodske građane.

OPIS

Ikona prikazuje prizor iz žitija Sergija iz Radoneža koje je napisao Epifanije. Po njemu se tijekom službe Božje Sergiju ukazuju Bogorodica, sv. Petar i sv. Ivan, a uz sv. Sergeja je i njegov učenik, monah Mihej. Svi se ti likovi nalaze prikazani i na ovoj ikoni. Likovi su prikazani u prvom planu, a iza njih se nazire likovno jednostavno oblikovana arhitektura, odnosno crkva. Bogorodica i sveci Ivan i Petar prilaze sv. Sergeju koji se nalazi u desnom dijelu kompozicije i to u klečećem stavu, zajedno sa svojim učenikom. Ispod gornjeg ruba, na oblaku su prikazani Otac, Sin i Duh Sveti, što je, zbog Sergejevog osobitog štovanja Svetog Trojstva, nezaobilazni motiv koji se pojavljuje u ovom ikonološkom prikazu.

NAPOMENE

Sv. Sergej (1314.-1392.), monah i utemeljitelj manastira Presvete Trojice u Rusiji, jedan je od najvažnijih ruskih svetaca. Spomendan se slavi 25. rujna.

2. BOGORODICA SE UKAZUJE SV. SERGEJU RADONEŠKOM

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera na drvu
  DIMENZIJE: 10,9 x 8,6 cm
  VRIJEME NASTANKA: 17./18. stoljeće
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: na donjem dijelu ikone nečitak tekst pisan ćirilicom.

OPIS

Prikaz je izveden na kružnoj dasci sa istaknutim rubom (poput tanjurića). Prikazana je Bogorodica s Djetetom Isusom u krilu, odjevena u haljinu i grimizni maforion, a aureolom ornamentalno (puncirano) obrubljenom. Iza nje se nalazi zlatna pozadina. Ti elementi naglašavaju čašćenje Bogorodice. Mekoća i putenost lica Bogorodice ukazuje na dataciju prema baroku. Ikonografski motiv vezan je uz starozavjetni tekst proroka Izaije 7,14 koji kaže: "Zato će vam sam Svemogući dati znak: Evo, djevica će začeti i roditi sina i nadjenuti mu ime Emanuel." Također, uz ovaj prikaz se vezuje i legenda po kojoj je ikona Bogorodice Znamenija čuvala Novgorođane u bitci sa Suzdaljcima.

3. BOGORODICA PLATYTERA*
(BOGORICA ZNAMENIJE)

[* hrv. šira od neba]

- MATERIJAL/TEHNIKA: drvo/tempera
  DIMENZIJE: promjer 13,9 cm
  VRIJEME NASTANKA: 17./18. stoljeće

OPIS

Prikazan je dopojasni lik Krista, duže kose i brade, jednostavno odjevenog koji desnu ruku podiže u znak blagoslova. Ikonom dominira ukočeni, frontalni Kristov lik, pogleda direktno uprtog u promatrača. Kristovo lice naglašeno je crtački izraženim linijama lica i bademastim, velikim očima.

4. KRIST

- MATERIJAL/TEHNIKA: drvo/tempera
  DIMENZIJE: 17,6 x 12,1 cm
  VRIJEME NASTANKA: 19. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Krist sjedi na tronu, desnom rukom blagoslivlja, a u lijevoj drži Evanđelje. S njegove desne strane je Bogorodica, a s lijeve sv. Ivan Krstitelj, oni se uzdignutih ruku i pognute glave obraćaju molitvom Kristu. Prizor ikonografski vrlo čest u istočnoj liturgiji. Deizis je izraz teološkog učenja o Bogorodičinu posredništvu milosti i o zagovoru svetih kod Boga. Ikonopisac pažnju posvećuje detaljima: ukrašenosti prijestolja, Kristove aureole i sl.

5. DEISIS - KRIST S BOGORODICOM I SV. IVANOM KRSTITELJEM

- MATERIJAL/TEHNIKA: drvo/tempera
  DIMENZIJE: 7,2 x 6,7 cm
  VRIJEME NASTANKA: 19. stoljeće
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: iznad Krista natpis ćirilicom: Deisis

OPIS

Lijevo i desno na slici nalaze se sv. Kuzma i Damjan koji u rukama nose križeve i posude s pomašću, a u sredini, u gornjoj zoni nalazi se Kristov lik. Lik Krista prilično je slabo čitljiv, a sveci Kuzma i Damjan izgledaju vrlo slično, a tako su i odjeveni: donja haljina im je bijela, preko nje je modri himation, a ogrnuti su crvenim plaštevima.

6. KRIST SA SV. KUZMOM I DAMJANOM

- MATERIJAL/TEHNIKA: drvo/tempera
  DIMENZIJE: 11 x 8,7 cm
  VRIJEME NASTANKA: 19. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: natpis na gornjem rubu: Sv. Kuzma, Isus Krist, Sv. Damjan - pisano ćirilicom

OPIS

U prvom planu prikazani su sveci. Pozadina je zlatne boje, neukrašena. Dvije svetice odjevene su u dugačke haljine, glava prekrivenih maforionom. Sv. Grgur je prikazan kao stariji, bradati muškarac s omoforionom oko vrata. Sv. Ivan je također prikazan kao bradat, stariji muškarac, odjeven u dugačku halju i ogrnut plaštem. Iznad njih uz gornji rub se u medaljonu nalazi Kristov lik koji blagoslivlja i drži Evanđelje.

7. SV. MATRONA, SV. GRGUR, SV. IVAN I SV. MARIJA

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 26,4 x 22,3 cm
  VRIJEME NASTANKA: 19. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: imena svetaca iznad likova, pisano ćirilicom, natpis Isus Krist na medaljonu.

OPIS

Anđeli drže ubrus na kojem se nalazi Kristov lik - ikonografski prikaz prema kojem je autor ovog platna sam Krist (Sveti rubac, u zapadnoj crkvi vezano uz tzv. Veronikin rubac). Kazivanje o otisku lika Kristova koji je Spasitelj poslao knezu Avgaru (iz Edese na rijeci Eufratu) izlaže Euzebije u 4. stoljeću. Po tom izlaganju, bolesni knez Avgar zamolio je Krista da mu dođe i pomogne. Krist, spriječen doći, pošalje knezu otisak svoga lika na rupcu (sus. ubrus). Knez Avgar dodirnuvši ovaj lik ozdravio je. Prisutna je izrazita frontalnost i strogost lika. Kristova je glava ovalna i izdužena, s izrazitim obrvama. Lice pokazuje izmučenost i dominira cijelim platnom.

8. NERUKOTVORENI OBRAZ KRISTOV

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 27,8 x 22,2 cm
  VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: Obraz Kristov nerukotvoreni (pisano ćirilicom)

OPIS

Prikaz mladolikog Krista, dječaka kratke kovrčave kose, prikazanog do ramena. Iza njega je zlatna pozadina, a Kristova aureola dominira ikonom i prelazi na okvir. Kristovim licem dominira strogost. Drvena podloga je konveksna. Tretiranje drvene površine ikone, kao i crtački izraz ukazuje na vjerojatno datiranje u 16. stoljeće.

9. KRIST EMANUEL

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 30,9 x 25,3 cm
  VRIJEME NASTANKA: 16. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: IC HC Isus Krist

OPIS

Sv. Paraskeva velikomučenica časti se 28. listopada, jedna je od najomiljenijih svetica u istočnom kršćanstvu. Ikona prikazuje do pojasa ženu s krunom na glavi (ruski način prikazivanja ove svetice), odjevenu u haljinu, prekrivenu vegetabilno ukrašenim plaštem i ogrnutu maforionom bijele boje, ozbiljna lica. U rukama nosi simbol mučeništva i svitak.

10. SV. PARASKEVA (PJATNICA, PETKA)

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 36 x 28,2 cm
  VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: ispod prikaza svetice, u polju se nalazi natpis. Petka u rukama drži svitak na kojemu je također natpis pisan ćirilicom.

OPIS

Prikazana su četiri sveca, odjevena u svećeničke halje. Dvojica svetaca mlađe su osobe, dok su druga dvojica stariji, bradati muškarci. Iznad drugog lika s lijeve strane nečitak je natpis, stoga ne znamo o kojem je svecu riječ. Treći lik s lijeva u rukama nosi knjigu i kadionicu, a prvi zdesna, Kasije, oko vrata ima omoforion s križevima. Iznad likova su napisana njihova imena. Pozadina je zlatna. Iznad likova, u gornjem dijelu ikone, po sredini je prikazan Krist koji blagoslivlja.

11. SV. SALLON, SV. ...SPIE, SV. AVIV, SV. KASIJE

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 33,9 x 25 cm
  VRIJEME NASTANKA: 17. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: natpisi koji imenuju pojedine svece iznad likova

OPIS

Prikaz u ikonofragiji poznat kao Bogorodica Hodigitria. Bogorodica u lijevoj ruci drži malenog Isusa, a desnom rukom pokazuje na njega. Njima s lijeve strane na koljenima kleči donator, odnosno naručitelj zavjetne slike. Iza likova se nalazi zlatna pozadina. Naručitelj je naslikan vrlo nespretno, s neproporcionalnim rukama, a ista se ta nezgrapnost uočava i u prikazu Djeteta Isusa. Ikonopisac naglašava buduću Kristovu muku, time što prikazuje istjecanje krvi iz Kristovih rana. Ikonom dominiraju blagi izrazi lica i smirenost.

12. ZAVJETNA IKONA BOGORODICE

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 30,5 x 25,7 cm
  VRIJEME NASTANKA: 17./18. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Prikazan je sv. Ivan Krstitelj s anđeoskim krilima (prema knjizi proroka Malahije koji ga tako opisuje) koji u jednoj ruci drži kalež pun krvi, s Kristovim tijelom i svitak s tekstom, a desnom rukom pokazuje na Krista. Ivan Krstitelj je navijestio Kristov dolazak i njegovo djelovanje te je stoga u istočnoj liturgiji poznat pod nazivom prethodnik, odnosno Ivan Preteča. S lijeve je strane manji prikaz Ivanova rođenja - Rodžestvo, a s desne strane nalazi se prikaz njegova pogubljenja - Usjekovenije, kada je Saloma od Heroda zatražila njegovu glavu.

13. SV. IVAN KRSTITELJ - ROĐENJE I GLAVOSJEK (ROŽDESTVO I USJEKOVENIJE)

- MATERIJAL/TEHNIKA: drvo, punciran bakreni lim (okvir)
  DIMENZIJE: 30,5 x 26,6 cm
  VRIJEME NASTANKA: 20. stoljeće

OPIS

Prikazan je Krist do pojasa, stroga lica, koji u lijevoj ruci drži knjigu (vjerojatno Evanđelje po Mateju), a desnom rukom blagoslivlja. Krist je odjeven u crveni hiton preko kojega je prebačen himation s vegetabilnim ornamentima.

14. KRIST UČITELJ

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 27,2 x 21 cm
  VRIJEME NASTANKA: 17. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Transilvanija
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: natpis ćirilicom iznad lika Krista, uz gornji rub ikone.

OPIS

Prikazan je lik sv. Nikole u frontalnom stavu, ukočenog izraza koji desnom rukom blagoslivlje, a u lijevoj ruci pridržava zatvoreno Evanđelje. Na ikonama uz svetog Nikolu obično slikaju sa jedne strane Isusa Krista s Evanđeljem u rukama, a s druge Bogorodicu. Ovdje su također prikazani manji prikazi Bogorodice i Isusa s aureolama oko glave. Sv. Nikola prikazan je kao stariji čovjek, duge brade, odjeven u jednostavnu crnu halju, preko koje je prebačen crveni omoforion s križevima. Oko glave mu je aureola. Izraz lica sv. Nikole izrazito je tvrd, ukočen.

15. SV. NIKOLA ČUDOTVORAC

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 27 x 22 cm
  VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: iznad lika sv. Nikole natpis s imenom sveca te natpisi koji imenuju Bogorodicu i Isusa

OPIS

Prikazan je sv. Nikola izrađen tehnikom ikonopisa i tiještenog i iskucavanog lima. Glava i ruke, kao i prikazi Bogorodice i Isusa su slikani, dok je sve ostalo, uključujući i okvir, izrađeno punciranjem i tiještenjem lima. Sv. Nikola u lijevoj ruci drži otvoreno Evanđelje, a desnom rukom daje blagoslov.

16. sv. Nikola čudotvorac

MATERIJAL/TEHNIKA: drvo, mjedeni lim, tiješten, punciran i iskucavan
VRIJEME NASTANKA: kraj 18. stoljeća

OPIS

Prikazano je Kristovo krštenje u Jordanu. Krist, nag, pognute glave, prima sakrament krštenja od Ivana Krstitelja. S Kristove desne strane pojavljuju se anđeli koji iz prikrajka promatraju scenu, a jedan mu anđeo prinosi odjeću. Iznad Krista prikazan je golub, simbol Duha Svetoga. Sv. Ivan Krstitelj nešto je stariji, odjeven u crveni hiton preko kojega je prebačen zeleni himation. U Kristovu aureolu je upisan križ.

17. KRŠTENJE KRISTOVO U JORDANU

MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
DIMENZIJE: 30,8 X 26 cm
VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
MJESTO NASTANKA: Rusija
SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: natpis iznad likova ćirilicom.

OPIS

U središtu ikone nalaze se Bogorodica i Krist kojega Bogorodica drži u lijevoj ruci. Krist podiže desnu ruku u znak blagoslova. Oboje se nalaze u mandorli, na oblaku, iznad kojega je medaljon u kojemu se nalazi Bog Otac. Uokolo Bogorodice i Isusa nalaze se crkveni oci, arkanđeli kao i likovi ljudi koji predstavljaju žalosne i ucviljene. Na okviru se nalaze sa svake strane po tri sveca.

18. BOGORODICA SVIH TUŽNIH RADOSTI (BOGORODICA VSJEH SKORBJAŠČIH RADOSTI)

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 31,4 x 25,5 cm
  VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: natpisi unutar mandorie

OPIS

Prikaz mrtve Bogorodice oko koje su se, s lijeve i desne strane okupili apostoli, koji su, kako pričaju apokrifne priče, anđeli sa svih strana svijeta prenijeli u Jeruzalem. Lica pojedinih apostola individualno se razlikuju. U posljednjem redu pojavljuju se likovi Dionizija Areopagita i Ivana Damašćanina, u čijim spisima se prvima nalaze zabilješke o ovom događaju. U sredini se nalazi Krist koji u rukama drži malu Psihu (dušu ili ruski dušenjku), odnosno dušu Bogorodičinu što je uobičajeni ikonografski način prikazivanja u istočnoj liturgiji. Cijeli prizor uokviren je s dvije stilizirane i jednostavne građevine.

19. UZNESENJE MARIJINO

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 31 x 26,3 cm
  VRIJEME NASTANKA: kraj 18. stoljeća
  MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Na ikoni su prikazi iz života Bogorodice i Krista načinjeni tako da je središnji prizor nešto veći od svih ostalih, a uokolo se nalazi još 12 manjih prizora. Uz sam rub ikone nalaze se prikazi četvorice evanđelista i još četvero svetaca. Na središnjem je prizoru prikazano nekoliko scena iz Kristova života, od Kristovih čuda, Magdaleninog pranja Isusovih nogu, do Uskrsnuća i ukazanja učenicima. Na manjim scenama prikazani su drugi važni događaji iz Kristova života (krštenje, Posljednja večera, ulazak u Jeruzalem) ali također i iz Marijina života, poput prizora Marijina rođenja. Posljednji prizor prikazuje uznesenje Marijino na nebo. Na ikoni je prisutna narativnost, ikonopisac nam iscrpno donosi prizore iz Marijina i Kristova života. Prisutna je i individualnost likova te pojednostavljenost prikaza građevina.

20. BLAGDANSKA IKONA

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 44 x 38,2 cm
  VRIJEME NASTANKA: kraj 18. stoljeća
  MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Prikazani su sveci koji su kod hrvatskih grkokatolika poznati i čašćeni kao zaštitnici Križevačke eparhije (spomendan im je 30. siječnja), a poznati su pod imenom Tri svetitelja: to su sveti Bazilije Veliki (Vasilije Veliki), sveti Grgur Nazijanski (Grigorije Bogoslov) i sveti Ivan Zlatousti (Jovan Zlatousti). Tri sveca prikazana su frontalno, strogih lica, odjeveni u dugačke i ukrašene halje, preko kojih su im prebačeni omforioni. Svi su prikazani kako drže knjige u rukama. Uz njih na okviru su prikazana dva sveca, po jedan sa svake strane. Iza svetaca se nalazi samo zlatna pozadina, a iznad njih u medaljonu je Krist.

21. SV. BAZILIJE VELIKI, SV. GRGUR NAZIJANSKI, SV. IVAN ZLATOUSTI I DVA SVECA

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera na drvu
  DIMENZIJE: 35,2 x 36,6 cm
  VRIJEME NASTANKA: 17./18. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija
  SIGNATURA/OZNAKA/NATPIS: natpisi na pozadini pisani ćirilicom

OPIS

Prikazan je sveti Nikola koji je u istočnoj liturgiji izrazito slavljen. Svetac je prikazan do pojasa, odjeven u halju preko koje je prebačen omoforion. Ikonopisac ga slika kao starca koji desnom rukom daje blagoslov, a u lijevoj drži otvorenu knjigu, okružen Isusom i Marijom te još nekim ženskim likovima (moguće je da je riječ o djevojkama kojima je prema predaji pomogao). Na ovoj ikoni pogled nije čvrst i strog, ponajviše zbog toga što svetac ne gleda frontalno, njegov pogled bježi sa strane, ali zato je crtački najviše izraženo svečevo lice, s dubokim borama i obrvama.

22. SV. NIKOLA ČUDOTVORAC

MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
DIMENZIJE: 35,6 x 30,4 cm
VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Prikazan je Krist Učitelj do pojasa. Odjeven je u crveni hiton preko kojeg je prebačen zeleni himation. Oko glave mu je aureola u koju su upisana slova. Desnom rukom daje blagoslov, a u lijevoj mu je ruci Evanđelje. Kristov pogled nije frontalan, ne gleda direktno u promatrača nego sa strane, što govori kako ikonopisac napušta frontalnost, inače toliko prisutnu u istočnim ikonama. Iza njega je jednostavna zlatna pozadina.

23. KRIST UČITELJ

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 35,6 x 30,4 cm
  VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Prikazan je sv. Ivan Krstitelj do pojasa, s blago pognutom glavom, anđeoskim krilima na leđima koji u lijevoj ruci nosi kalež u kojem je Kristov lik i razvijen svitak, a desnom rukom pokazuje na njega. Odjeven je u krzno, a pozadina je zlatna. Lice blagog pogleda, pogled skrenut negdje u stranu.

24. SV. IVAN KRSTITELJ

MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
DIMENZIJE: 36 x 31 cm
VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Prikaz Bogorodice Hodigitrije (grč. voditeljica na putu), po uzoru na poznatu ikonu Bogorodice Kazanske, slavljene u Rusiji. Likovi su prikazani do pojasa. Bogorodica zabacuje glavu desno u znak poklona Isusu. Krist joj ne sjedi na rukama kao što je to slučaj u redovitom ikonografskom prikazu, nego stoji pokraj nje. Bogorodica je odjevena u haljinu i maforij koji je ukrašen vegatabilnim ukrasima, a Krist je odjeven u bijelu haljinu, također ukrašenu vegetabilnim elementima. Bogorodičino je lice blagog pogleda, dok je Kristov lik frontalan, strogog pogleda. Pozadina je zlatna i bogato puncirana.

25. BOGORODICA HODIGITRIJA KAZANSKA

MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo, puncirana
DIMENZIJE: 38 x 31 cm
VRIJEME NASTANKA: 17. stoljeće
MJESTO NASTANKA: Transilvanija

OPIS

Ikone ove vrste spadaju u tip Pantokratora. Budući da je na njima Krist obično prikazan tako da njegove oči pomalo prijeteče gledaju promatrača, ikona se naziva upravo tako, Spasitelj gnjevnog oka (Jaroje oko). Krist je prikazan do ramena, duge kose, frontalnog pogleda. Aureola je crvene boje, a u nju su upisana slova.

26. KRIST GNJEVNOG OKA (KRIST JAROJE OKO)

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 36,5 x 30,8 cm
  VRIJEME NASTANKA: kraj 18./19. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Prikazan je Krist kao Učitelj, odjeven u crveni hiton i crni himation, kako drži u lijevoj ruci Evanđelje, a desnom rukom blagoslivlja. Rubovi hitona oko vrata i ruke ukrašeni su bisernim nizovima koji podsjećaju na ikonografiju bizantskih odnosno općenito, istočnih mozaika. Kristov je pogled ukočen, strog i direktno gleda promatrača. Iza njega je zlatna pozadina. Na okviru su sa svake strane po jedan svetac, od kojeg prepoznajemo Grigorija s omoforionom oko vrata. Kod Krista su naročito naglašene velike, bademaste oči i druge crte lica.

27. KRIST UČITELJ

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 35,5 x 30,6 cm
  VRIJEME NASTANKA: 17./18. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Sveti Antipa je svetac često čašćen u istočnoj liturgiji. Bio je iz Pergama u Maloj Aziji i umro kao mučenik. Prikazan je kao starac odjeven u jednostavan, ali ukrašen hiton preko kojega je prebačen bijeli omoforij s crnim križevima. U lijevoj ruci drži knjigu, vjerojatno Evanđelje. Pozadina je zlatna. Antipa gleda sa strane čime ikonopisac oduzima ikoni uobičajenu strogost.

28. SVETI ANTIPA

MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
DIMENZIJE: 36 x 29,4 cm
VRIJEME NASTANKA: kraj 18. stoljeća
MJESTO NASTANKA: Transilvanija.

OPIS

Po ikonografskom tipu riječ je o Bogorodici Platyteri (tipu frontalne stojeće Bogorodice orans koja u molitvi diže ruke, a u okruglom medaljonu na prsima nosi polulik Krista-Emanuela) ili Blachemiotissi. Na ikoni Znamenija pojavljuju se Bogorodica i Krist koji se nalazi u medaljonu na maforionu. Djevica je odjevena u haljinu crvene boje preko koje je svjetloplavi maforion. Opet je prisutna ukočenost likova, što se ponajviše očituje u prikazu Djevice koja ruke podiže u zrak. Likove karakteriziraju blagi izrazi lica.

29. BOGORODICA PLATYTERA* (BOGORICA ZNAMENIJE)

[* hrv. šira od neba]

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 32 x 25 cm
  VRIJEME NASTANKA: kraj 18. stoljeća
  MJESTO NASTANKA: Transilvanija.

OPIS

Prikazani su Bogorodica i Isus kojeg Bogorodica drži u desnoj ruci, a lijevom pokazuje na njega. Ispod njih, na dnu ikone i maforiona proviruje još jedna ruka. Krist je prikazan kao Bog u liku Djeteta, odjeven u zeleni hiton i crveni himation, a Bogorodica je odjevena u crveni maforion. U Kristovu aureolu upisan je križ. Bogorodičin je maforion ukrašen po rubovima. Iza njih je zlatna pozadina, a na srednjem dijelu okvira su prikazani svetac i svetica.

30. BOGORODICA TROJERUČICA

MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
DIMENZIJE: 35,5 x 30 cm
VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Ikona je podijeljena na nekoliko polja. Središte zauzima križ na kojem je raspeti Krist. Prostor kuda prolaze krakovi križa podijeljen je na dvije trake, odnosno, na završecima krakova nalaze se još neki neimenovani sveci. U prvom lijevom polju nalazi se Bogorodica s Kristom. U sljedećem je polju sv. Nikola čudotvorac. Ispod njega nalazi se sv. Juraj (sv. Georgije) i sv. Dimitrije, obojica prikazani kao konjanici s kopljem.

31. KRIŽ, BOGORODICA, SV. NIKOLA, SV. GEORGIJE I DIMITRIJE

MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
DIMENZIJE: 38 x 29,8 cm
VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Prikaz Krista Svevladara koji sjedi na prijestolju, u lijevoj ruci drži Evanđelje, a desnu ruku podiže u znak blagoslova. Nalazi se na prijestolju unutar četverokrake zvijezde koju pridržavaju anđeli. U vršcima zvijezde nalaze se prikazi evanđelista. Sa strana na okviru, sa svake strane nalazi se po jedan svetac. Krist je odjeven u zeleni hiton preko kojega je prebačen grimizni himation.

32. KRIST PANTOKRATOR

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 36 x 30,3 cm
  VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija

OPIS

Na ikoni je prikazana scena koja opisuje blagdan Presvetog pokrova Bogorodice, po događaju koji se prema predaji dogodio 1. listopada 911. godine, za vrijeme cara Lava Mudrova, u carigradskoj crkvi Vlaherne, gdje je služeno bdjenje. Crkva je bila ispunjena pobožnim narodom. Svi su utonuli duboko u molitvu. Pri dnu crkve nalazili su se sv. Andrej Jurodivi i njegov učenik Epifanije. U neko doba noći ugledali su Presvetu Bogorodicu iznad naroda, sa rasprostrtim omoforijem kojim kao da zakriljavaše narod.

Ikona je podijeljena na dvije zone. Ikonopisac smješta likove tako da ih postavlja unutar gornje i donje zone. Na ikoni je prikazana Bogorodica koja u rukama drži pokrov, odnosno omoforij. Pokraj njene lijeve strane nalazi se nekoliko apostola. U donjoj sceni se pak nalazi više svetih likova: na desnoj strani su vjerojatno trojica liturgičara istočne crkve: sv. Vasilije, sv. Grigorije i sv. Ivan Zlatousti, u središtu vjrojatno sv. Andrija (Andrej) Jurodivi, a krajnje lijevo je Krist u perizorni koji prstom pokazuje na Bogorodicu. Iza likova naziru se stilizirani crkveni tornjevi Carigrada. U samom gornjem desnom uglu nalazi se neimenovani svetac.

33. POKROV PRESVETE BOGORODICE

- MATERIJAL/TEHNIKA: tempera/drvo
  DIMENZIJE: 32,5 x 24,2 cm
  VRIJEME NASTANKA: 18. stoljeće
  MJESTO NASTANKA: Rusija

SADRŽAJ

1. DEISIS S NOVGORODSKIM GRAĐANIMA 5
2. BOGORODICA SE UKAZUJE SV. SERGEJU RADONEŠKOM 7
3. BOGORODICA PLATYTERA* 9
4. KRIST 11
5. DEISIS - KRIST S BOGORODICOM I SV. IVANOM KRSTITELJEM 13
6. KRIST SA SV. KUZMOM I DAMJANOM 15
7. SV. MATRONA, SV. GRGUR, SV. IVAN I SV. MARIJA 17
8. NERUKOTVORENI OBRAZ KRISTOV 19
9. KRIST EMANUEL 21
10. SV. PARASKEVA (PJATNICA, PETKA) 23
11. SV. SALLON, SV. ...SPIE, SV. AVIV, SV. KASIJE 25
12. ZAVJETNA IKONA BOGORODICE 27
13. SV. IVAN KRSTITELJ - ROĐENJE I GLAVOSJEK 29
14. KRIST UČITELJ 31
15. SV. NIKOLA ČUDOTVORAC 33
16. SV. NIKOLA ČUDOTVORAC 35
17. KRŠTENJE KRISTOVO U JORDANU 37
18. BOGORODICA SVIH TUŽNIH RADOSTI (BOGORODICA VSJEH SKORBJAŠČIH RADOSTI) 39
19. UZNESENJE MARIJINO 41
20. BLAGDANSKA IKONA 43
21. SV. BAZILIJE VELIKI, SV. GRGUR NAZIJANSKI, SV. IVAN ZLATOUSTI I DVA SVECA 45
22. SV. NIKOLA ČUDOTVORAC 47
23. KRIST UČITELJ 49
24. SV. IVAN KRSTITELJ 51
25. BOGORODICA HODIGITRIJA KAZANSKA 53
26. KRIST GNJEVNOG OKA (KRIST JAROJE OKO) 55
27. KRIST UČITELJ 57
28. SVETI ANTIPA 59
29. BOGORODICA PLATYTERA* (BOGORICA ZNAMENIJE) 61
30. BOGORODICA TROJERUČICA 63
31. KRIŽ, BOGORODICA, SV. NIKOLA, SV. GEORGIJE I DIMITRIJE 65
32. KRIST PANTOKRATOR 67
33. POKROV PRESVETE BOGORODICE 69

Zbirka ikona je zaštićeno kulturno dobro Republike Hrvatske temeljem rješenja Ministarstva kulture klasa: UP/I-612-08/08-06/0357 od 10. rujna 2008. godine. Kao takva upisana je u Registar kulturnih dobara RH - Listu zaštićenih kulturnih dobara pod rednim brojem Z-3883.

Zbirka ikona iz fundusa Sakralnog muzeja Grkokatoličkog sjemeništa u Zagrebu sastoji se od 33 ikone. One su nastale u vremenskom periodu od 16. do 20. stoljeća. U najvećoj mjeri izrađene su u tehnici tempera na drvetu i ulje na drvu, a manji dio prekriven je lakom. Dio ikona ima pozlatu ili posrebrenje. Na nekoliko ikona primijenjena je tehnika okova u bakrenom i mjedenom limu. U zbirci se ističe najstarija ruska ikona Krist Emanuel iz sredine 16. stoljeća. Cjelokupna zbirka ikona ostavština je svećenika Žumberačkog vikarijata akademskog slikara i kolekcionara o. Zlatka Latkovića.